

LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA I L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

L'ocasió que ens reuneix és excepcional; i no ho és pas només per la quantitat important de volums, de notable valor científic, que la Biblioteca de Catalunya rep de l'Institut d'Estudis Catalans; és excepcional perquè es retorna al que hauria hagut d'ésser la normalitat constant de les relacions IEC - Biblioteca. Des de la fundació simultània el 1907 — diria més: des de l'emanació de la Biblioteca com a element essencial de l'IEC — aquest dipositava els seus llibres en les lleixes de la Biblioteca de Catalunya. Quan el 1914, ara fa 75 anys, l'obria al públic, continuà fent-ho amb tota la naturalitat del món. La normalitat però es va trencar sobretot el 1939, quan començà un llarguíssim període d'excepció que ha durat fins ara. Avui doncs, es reprèn aquella normalitat excepcionalment trencada.

El Sr. President de l'Institut acaba d'explicar-nos les vicissituds principals per les quals han passat les relacions entre el dit Institut i la Biblioteca. Només puc fer que corroborar-les. Si hi afegeixo quelcom més serà per subratllar que el distanciament oficial entre ambdues entitats durant un llarg període va ser forçat i no pas desitjat, no cal dir, per l'IEC, però tampoc per algunes persones que continuaven treballant a la Biblioteca, conscients de què significaven l'un per l'altra i viceversa.

El meu avantatge és que puc parlar com a membre de les dues institucions i, per tant, des dels dos costats de la porta oberta que ens distingeix més que no pas ens separa. Entre l'IEC i la Biblioteca no hi ha fronteres: els qui n'hi han volgut posar en certs períodes s'equivocaven.

La voluntat clarivident i innovadora de l'IEC des del moment de la seva fundació fou obrir portes de la Ciència i deixar-hi entrar l'aire fresc i renovador que bufava des d'Europa. Precisament el que intenta en aquests moments la Biblioteca és retornar a la idea original de l'IEC: d'estar oberta a la cultura universal sense fronteres.

Una de les riqueses més notables i fins vistents de la Biblioteca de Catalunya, a juí dels investigadors que la consulten, és justament la quantitat i qua-

litat de llibre científic estranger tant d'humanitats com de ciències tècnico-experimentals que poseeix, fruit de l'intercanvi internacional iniciat des de la fundació i incrementat constantment durant el primer període de cohabitació — si es pot dir així — Biblioteca - IEC.

El creixement de la Biblioteca era constant; fins al punt que es pensà a demanar uns nous locals puix que els 200.000 volums acumulats en espais inadequats ja no cabien al vell edifici.

En l'acta de cessió, ja mencionada pel President, que féu el 1931 l'Ajuntament de Barcelona a l'IEC dels edificis de la Casa de Convalescència (on estem reunits) com a local social i de l'antic Hospital de la Santa Creu per a la Biblioteca — document cabdal per a la història d'ambdues institucions — es remarcava explícitament que l'IEC hi continuaria dipositant els seus llibres. El trasllat del carrer del Bisbe als nous locals es féu just els anys de la guerra civil, del 1936 al 1939. Aleshores els volums dipositats arribaven ja als 300.000.

I vingué, amb la victòria franquista, el bandejament, ja mencionat, de l'IEC de la vida pública i que entenebrí el panorama cultural català. La Diputació de Barcelona, que assumí altra vegada totes les competències sobre la Biblioteca, passats uns anys difícils per al seu contingut bibliogràfic (que pogué defugir no obstant i gairebé totalment les ordres de la censura governativa anticatalana i antisocial, gràcies a la perícia d'alguns dels seus abnegats oficials), reprengué les adquisicions, tant les de procedència nacional i estatal com les estrangeres, així com els intercanvis, si bé no amb el ritme i la varietat que els havia donat l'IEC.

Per aquest motiu té una significació ben especial el lliurament de més de 20.000 volums procedents, com deia el President de l'Institut, d'unes 244 entitats científiques de 40 països de quatre continents. Algunes d'aquestes publicacions vénen a completar sèries i col·leccions que ja té la Biblioteca procedents dels intercanvis que hi havia dipositat l'Institut abans de la Guerra Civil. Ens n'hem de felicitar i augurar que d'ara endavant continuïn amb regularitat normal; i, encara, que hi afegeixi ben aviat aquells fons de llibres i de papers manuscrits i autògrafs d'alguns grans autors i autores que coincidències sortoses han posat a les seves mans, com ja ho ha fet amb la biblioteca de l'insigne poeta J. V. Foix i la col·lecció cartogràfica de Mn. Ignasi Colomer.

Aquests llibres lliurats avui vénen a completar buits que es noten a les col·leccions de la nostra biblioteca. Buits que aniran omplint-se encara més amb la col·laboració dels membres de l'Institut que, segons els coneixements de la pròpia especialitat, contribuiran a fer menys sensibles les mancances de la bibliografia. Precisament en els darrers plens de l'IEC s'ha decidit reprendre

l'antiga tradició que una comissió formada per membres de les seves distintes seccions assessori la Direcció de la Biblioteca en les adquisicions possibles. Aquesta contribució científica de l'Institut a la Biblioteca és tant o més preuada que qualsevol dotació econòmica, ja que tenint en compte els mitjans limitats de què disposa, afecta en canvi l'essència de la Biblioteca nacional de Catalunya: el seu contingut patrimonial català i el científic universal.

No voldria acabar aquestes paraules sense recordar la decisió del Patronat de la Biblioteca — del qual forma part l'IEC al costat de la Generalitat, de la Diputació i de l'Ajuntament de Barcelona — de fer d'aquest lliurament de llibres per part de l'Institut l'acte més significatiu de la celebració del Setantacinquè Aniversari de l'obertura al públic de la Biblioteca de Catalunya. És tot un símbol la coincidència i tots ens n'hem de felicitar.

Com també desitjaria felicitar algun dia les institucions del Consorci de la Biblioteca que ens hauran ajudat a restablir l'ordre en la penúria extrema de locals que sofrim tant la Biblioteca com l'IEC.

És necessari que repeteixi l'agraïment de la Biblioteca per aquest gest que aconsegueix avui l'IEC. Agraïment que encara resulta més profund i meravellat pel que suposa d'haver reunit aquests milers de llibres durant els decennis més adversos i dolorosos que ha sofert l'IEC durant els seus 82 anys de vida. Vitalitat que, en canvi, li ha estat sempre reconeguda per les màximes institucions científiques dels països més civilitzats del nostre món.

Gràcies, i que així continuï ara ja per sempre més.